

הלוּכֹת הַנְּהָגָת אֶתְם בְּפִקְרֵר סִימֵן ב'

ביאורים ומוספים

לשומר על בגדייהם, וישמר מזחה לא ידע רע. או משום שבבית המקדש לא היה שום דבר.

(6) והמניח תחת מראותינו בגדים שלובשים אר' אינט שלו, כתוב בשווית שלמת חיים (ס"י תtauא) שאינו משכח תלמודו. והగ"ח קנייבסקי (ספר הזכרן ח"ב אות טו) כתב שקשה להקל להניח כלים של אחר, אמן אם אלו בגדים שלא לבשם בעצמו אפשר שלא ישכח תלמודו.

[משנ"ב שם]

וכן י"הר מלובש שני מלבושים יחד⁽⁸⁾, כי קשה לשכחה⁽⁹⁾.

(7) ולפנות שני מלבושים יהוד, הביא הג"ח קנייבסקי (ספר זכרון שם אות לג) בשם ספר שולchan הטהור (ס"י ב) שיש להקפיד בויה, ובשם הגהות אורחות חיים הביא שאין זה קשה לשכחה, ודיריך שכן הוא בשווית יוסף אומץ (ס"ר רא). וכן דעת הגרשיז אוירברך (היליכות שלמה תפלה פ"ב ס"ב) שאין להחמיר בדברם אלו אלא במאנה שנוצר בפרירוש.

(8) והלבושים ביחד כובע עם הכיפה בתוכו, כתוב הג"ח פאלאייגי (רוח חיים, הובא בקב' החים ס"ק ז) שלא יפה הם עושים, כי גם זה גורם לשכחה.

וללבושים ערדלים יהוד עם הנעלים, דעת הגראי"ש אלישיב (פניני תפילה עמי סה) שאפזר להתריר, מושם שאין עליהם שם בגדי. וכען זה כתוב העורך השלחן (ס"ז) שאין להקפיד בנעלים. וכן הביא בהגבות הר צבי (טור או"ח סי' ב) משוחתת מתה יהוד (מהדורות סי' ב) להקל בליבשת נעלים וערදלים של עור או גומי אחד. מאידך, היפה ללב (ח"א סי' ב אות ז) כתוב שגד בנעליים יש להחמיר, וראה במאסף לכל המהנות (ס"י ב ס"ק יב) מה שכותבת.

(9) ומיאנו נזהר ונעשה דבריהם הקשים לשכחה, כתוב הספר חסידים (ס"י תтарח) שאינו חייב על כך. וביאר הג"ח קנייבסקי (ספר זכרון שם עמי ז) שאין בכך אפיקו איסור דרבנן, מושם שאין זה מובהר שישכח אלא ורק גורם להחליש את הזכרן, ואינו דומה למשכח דבר ממשנתו מהחמת שאינו חור על תלמודו שעל זה נאמר שימותחיב בנטפשו (אבות פ"ג מג"ה), מושם שם הוא בראי מסירם מליבו. מאידך, החסר לאלפיים (או"ח סי' קנו'זות ז) כתוב שעבור באיסור לאו של "השמר לך פון תשכח", וכן כתבו בשווית דברי מלכיאל (ח"ד סי' א) ובשו"ת התעוורות תשובה (ח"ד סי' קל), והוסיף החסר דבר אחד ממשנתו הרוי זה מה שאמרו (אבות שם) 'כל המשכח דבר אחד ממשנתו הרוי זה מהותチיב בנטפשו. ובשו"ת שלמת חיים (ס"י תtauא) כתוב שיתכן שיש בזה סרך של הלאו "השמר לך פון תשכח".

ולגב נשים, האם צרכות להזהר בכל זה, כתוב החותות דעת (ו"ד סי' עב ח"ז יוזם ס"ק ב) לעניין אכילת לב של בהמה ועוף, שrok זכרים נהגים שלא לאוכלו, מושם שאכילת קויה לשכחה. וכן כתוב הבתי חתם יהוד (ו"ד סי' עב ס"ק ג) שנשים מעוברות לא יאכלו לב שקשה לשכחה, אבל שאר נשים אוכלות. וכן כתוב הגראי"ח קנייבסקי (ספר ורדרון שם), וביאר שהטעם הוא בין שאין מצעות על תלמודו תורה. אמן לעניין קטנים אף על פי שעדרין לא למדור, כתוב שיש להקפיד על כך, מושם שדברים אלו גורמים לטבע של שחחה, וכן להזהר להם אחר כך.

[משנ"ב שם]

הקדורא כתב שעיל-גב הקבר⁽¹⁰⁾ או המסתכל בפני המת, משכח

לימים⁽¹¹⁾.

[ביה"ל ד"ה ופרשת עולה]

בן מה שאנו אוקריין בכלל יומ אבמי חנה מסדרן וכורו⁽¹²⁾ וענני עשות הקטורת.

(39) ובטעם הדבר שנתפסת המנחה לומר סדר המערה דאבי, כתוב במשמעות לקמן (ס"י מה ס"ק א) שהוא מושם שקבל ח"ל שבזון, שאין בית המקדש קיים ואין קרבנות, מי שעוסק בהן ובפרשויתין, מעלה עלייו הכתוב כאילו הקריבין.

(40) במשמעות לקמן (שם) כתוב, ונראה לי פשטוט דמי שודע ספר, מצווה לדרות לחייב מה שהוא אומר⁽¹³⁾.
ללמוד בוגمرا פירוש המירוא דאבי, וכן מה שאנו אומרם בכל יום ענייני עשיית הקטורת, כדי שיבין מה שהוא אומר, ובזה חשב לו האמירה במקום הקטורת, והוא מה שכתבנו שם. עוד הביא לקמן (ס"י נ ס"ק ב) את דברי השל"ה, שכשאמר איזה מקום או כמה מדליקין או פטום הקטורת, יעשה קול ניגון של משניות.

סימן ב

דין לביישת בגדיים

[משנ"ב ס"ק א]

שדרגן להיות מקצועות לעולים במדינות אלו) שאין הולcin י"ר אפללו בקיין⁽¹⁴⁾.

(1) בビיאר גדר מנהג המדינות, כתוב בשווית אגרות משה (ו"ד ח"ג סי' מו אות ג) שאין הכהונה כמו שנוהגים באותן מדינות לילך בשוק, אלא כמו שנווהגים לילך בביותם כשאפשר שיבואו אנשים לבקרים ויתגונ מהם.

(2) ובאותן מדינות שדרך האנשים לילך שם ייחפים, כתוב להלן (ס"ק יד) שמותר, ובארצות החמות מואוד, שמנהג האנשים שם לעמוד ייחפים גם אנשים גדולים, כתוב לקמן (ס"י צא ס"ק יג) שאין לחוש לעמודך אף אילו בשעת התפילה.

[משנ"ב שם]

ובני בית קפץ שדרגן של בני-אדם לילך שם ערומים ואילפ"ר בענין אחר, אין בנה ממשום פריצות⁽¹⁵⁾ וכו', ישחה או ישים ידו בnder ערכתו לכסותה⁽¹⁶⁾.

(3) ובטעם הדבר כתוב בשווית אגרות משה (שם), שבית המרחץ אינו מקום של נתינת כבוד כלל, ואשר על כן לא שייך בו דין הענינות מהחמת בבוד השכינה, וכן לנוהgo בו בעניות אלא מושם הרgel האדם לצנויות ענייני עצמו. ומהחמת כן, התיר בשווית אגרות משה (שם) לעמוד ערום באמבטיה לזרוך לבישת בגדים, אף על פי שאינו עושה כן לצורך הרוחיצה, שכיוון שעשויה כן לאייה שהוא צורך, ואם בטיה הוא מוקם העשיי לשוחות בו באופן זה, אין הדבר פוגם בהנחתת הרgel העניות. אולם בבית הכסא, שאינו עשויה לשחיה באופן זה, אין לעמוד בו ערום אף לצורך לבישת.

(4) ובכינאה מקודה, כתוב הג"ח קנייבסקי (דעת נותה עמי נז) שהווים אין מקפידים בו, ואולי יש לשוחות קצר.

[משנ"ב ס"ק ב]

קמגניז⁽¹⁷⁾ מלבושים מראשוחטיד⁽¹⁸⁾.

(5) מה שנתקט 'המניח', כתוב בשווית שלמת חיים (ס"י תtauא) שהוא נאמר רק על הגיל בך, ולא על המניה באקראי, וכמו הכהנים בבית המקדש שנוהגו היהר כי היו במשמרות ולא הייתה להם קבועות בויה. מאידך, הג"ח קנייבסקי (ספר זכרון ח"ב אות טו) כתוב שהוא נארם גם על המניה באקראי, וכותב שם שנן משמע ב מהרייל בליךוטים, ומה שהכהנים עשו כן הוא משום שהיה להם מצווה

הכללות הנוגעת אדם בפרק סימן ב:

ר הגולה

שערית תשובה

(ה) מישב. דאו בהכרח יגלה וגופו. איתא בא"ש, חילוק של ת"ה, כל שאי קשוו נראת מתקפינו עטח. והאידיגן אין נורקין כזה, ממש שהוליכין הכל בקביריהם הנקראים און נורקין כזה. דל"ת ח' אם לא לבש חולקן הנקראים און נורקין כזה, וחויה מללבש שני מלבושים ימד קבועם אחת, כי קשלה לשכחה. וחישם כ' צדי המלבוש קדר מיניו וילבש הקמיין ואוח"כ השמאלי, ורקן כי הכל נכל בלב ימינו ומפני הימין בא לשלמאלו, כתבים: (ג) ימין תחללה. דיש חשיבות לימיין לעצם בזון אך ובזון גצל, וישראל אל' בזון דיבר ימין תחללה. ואם רוחץ כל גוףו, ראש תחללה. עמו"א וע"ת: (ד) בקומה וקומה. אפללו פרות דהנני הקשירה לשמאלו, דרישיות הפלין הדיא בקשירה. וכשרוחץ וסח, ימין תחללה.

באור הלכה

וותודה ולשלמים, דוחיב על כל אסם בסכומים, וטבר לו מר כל דונגן קראיה די בעפם אס'ר, וכן קדר קאניזיט-הנימאים. וטבר לו מר כל אלו הפלשיטה נקס'ס הפלחה' ובכלה-הפלחה' (ארה"ח בשם הוחרה), רק שלא אחר עלי'קי זה זמן קראית שעמ' או אפלול' פלה' בעצמו. וזריך לתקנות נקס'ס קראית פרשת הקרכנות (ארה"ח בשם "אר' ומ'"). ואנו יזכיר הינה במקצת. ובכבר נקס'ס בימיינו ספער עזובקה פאה' שבקבר בו כל עגני אפרירת קרכנותן בכל גנטיסים, וקשייק גמ'ין מן הרכב'ס פער הרכב'ה שסנה נוצרך לה, בכבר כבאר בספרים גזל' פאנזון. ומה טוב למי שונוג' קנה, שי'יל' משלחה תעתנאים האלו נאכטראן מופשר הרכב'ס, כדי שביבן אරליך'ה ששהוא איזור, ביצה' שקרוב פיש' גאנז. וכן מה שלאו אוקרין כל' יומ' אמא' נינה רוכז' (רוכז' ורכז') ורכז' נינה רוכז' :

או (40) רוכז' מה שאריך' בעל פיש'ה' הרכחוון על ספר יש לא, יאלש חילוקין מישפ'ן, ובכפר'ה-גדוד נאפקת ביש'ן ברכח' שאין גב'וט עשנה או וגונ' דין' נ'ר, והוא נינה רוכז'ן. ובקשר נינז'ו-הנימאים פסק' לאס'ר, עין' ש' (41) ולא, יאל' רבעג אולו. עין' משגה ברורה טו' סעינז'טן אין' א' רבבה שבבבון: אם מפה

לכחות ביריךתו נתקה, ולא עוד באשמה מכסה גראה אבלו כופר בבריתו של אבוקם אכינו; אך בעילתו מן ה'קה, שפנוי בלב העם, ישקה או ישים ידו בגג עזותו לסתותה⁴⁴, ובלבד שלא גע בה, כמו שיתבאר בסוף סיקון ג. אימת בש"ס: חילוק של פלמ"ר-חכם, כל שכן בשורו נראית מתחפה. והקידא (א) אין נקורין כהה, מושם שהולכין הכל בכתבי-שוקים ואין בפ"ר נזרא: (ב) קשיוקום. רוץ' לזר, קשיוקם וראא מפתחת פטוי סדריו שקייה מnoch ערם קשפשות חילוקו, כיילו מכסה, ייילו קל גופו מעצמו. עזען קפקון סיקון רלט סעריב ב לעגון פשיטת הקלוק, המנייה מלובשיין גראושווער⁴⁵, משבח למודו... ואפרשו, אם מיטיך דבר אחר ממפקין בין רואשו לבקניזו (א) אין קפיפא. וכן יקר ב עגון פשיטת הקלוק, המנייה מלובשיין גראושווער⁴⁶, כיילו לשכחה⁴⁷. הקידא כתוב שעיל-גב הקרכר⁴⁸ או המסתכל בפנוי המה, משבח לימודו..., וכן יודע ובפריגאנדים מקררים המפניו הפלאות: (ג) בחלוקו. אער-על-פי' שהוא פחת בל המלבושים. (ט) וכיל-שפן בשאר בגדים: (ד) לחוץ. וכן ארא בבלוקו. אער-על-פי' שהוא פחת בל המלבושים והוא צילמיד-חכם הוא, איריך לפשטן וליחור לבלשו בדרכו, שלא היה תפרירות המגות ואמרי החילוק ויתגעה בעיני הברהיות. ואם לא נזהר והפך, אם תלמיד-חכם הוא, איריך לפשטן וליחור לבלשו בדרכו, שראוי לו להדר בגדיו, מכמבר בכלל 'משנאי' חס ושלט: ושאר כל אקס אין ארך; ותפללה, אפללו כל אקס (ט) ציריך לפשטן ולבלשו בדרכו, שראוי לו להדר בגדיו, מכמבר בספיקן צא. טבר (ט) שישים שבי צדי הפלבוש ביד' ימינו ויליש קמץין ואחר-כך השמאלי⁴⁹, וויכן כי הפל נאל' בימין ומון קימין בא לשמאל. חת' בספיקן צא. טבר (ט) מלובש תלמיד-חכם וזה מלובש נאה ונקי, ואסורה לו שפצע באבורי חתם או שמנונית וביבזא בקסן⁵⁰; ולא ילבש לא מלובש שרים קרבב⁵¹: מלובש תלמיד-חכם וזה מלובש נאה ונקי, אלא בגדים ביינוני נאים. עזען שם עוד: (ד) ימץין. שפנ מצינו בתורה שהחכל מספקלים בהם ולא מלובש ענינים שהוא מבזה את לוביין, אלא בגדים ביינוני נאים. עזען בזון יד נזיל ולכל הדרבים שמקודמים קומין להשMAIL: (ט) ויקשרנו. דלענן (ו) קשינה מצינו שהתורה תנעה שהזמן אין חשוב פמייד, לענין בזון יד נזיל ולכל הדרבים שמקודמים קומין להשMAIL: (ט) ויקשרנו. דלענן (ו) קשינה מצינו שהתורה תנעה חשבירות אל השMAIL⁵², שקיים ערך עלייה תפלה של יד⁵³, ובאנפילאות של לדבד (ט) אין ציריך לתקדים שמאל לקשירה. ואטריך יד שמנית הפלין בזמין של כל אקס, (ט) יקדים בזמין פט' קחשינה: (ט) ימץין תפלה. וגם אם נדרמן לו של של שמאל, (ט) ימץין עד ש'יביאו לו של של ימץין. קשוח הוא ורק וקס. ימץין חילה⁵⁴; ואמס סק כל גופו, ראש חילה, מנגני שהוא מלך על כל האקרים. ועוז ברכבי' משחה: (ח) חוויל של יכובין⁵⁵. שהוא טו) בקבודה של מימי⁵⁶: ר (ט) בקומה זוקפה. שרודק גוליל השכינה בקבוכול; על-כן חתבו קאחוונין נאסורו (טו) אפללו פחות מארעבע אמות, ופושט ראנפלו עומר במקומו ואינו הולך כלל: (ט) שיש בו קתרנה, וכיל-שפן פחת אויר השמיים דיש להר לבליל' עלמא:

שער הצעיר

תרגומים: 1 מרפתק.

מילואים

הלבות הנחות אדם בפרק סימן ב'

המשך מעמוד 1

[משנה ב' ס' ק' ז]

בשהוא רוחץ וסח, מניין תחל'ה⁽¹⁶⁾.

(16) ואיתר ד' כשרוחץ את עצמוו, כתוב הגרא"ח קניבסקי (קונטרס איש אטר אות ג' שלכאורה יקרים לרוחץ את צד ומין של כל אדם.

[משנה ב' ס' ק' ח]

.שזהו קבועה של מניין⁽¹⁷⁾.

(17) והחולץ מנעליו על מנת לנעל מיד מנעלים אחרים כתוב העברות היום (שער ציון אות א') שטוב יותר לחולץ קודם של ימין וינוילנה מיד במגע חדש כיון שגם יחולץ של שמאל תחילת יצטרך להמתין ברוגל מוגלה עד שיגמור לחולץ ולנעול בימין אמן אם אין רוגל מגולה בנתיניות יחולץ של שמאל תחילת. וכך גם כתוב בנהלת אליהו (ירושניצר, חידוש רינים אות א') שモתור לחולץ של ימין תחילת מיד להנעילנה במגע חדש בין שבך אין בזין לימיין מושם שגמר להנעילה קודם שהתחילה לעסוק בשמאלי. והמקור חים (סיד ד' ה') החולץ כגב שתחילה יחולץ את שני נעליו ואו ינעל קודם של ימין ואחריה של שמאל כיון שכותב יופשט ולבש' ומשמע שאין לערב את הלבישה עם הפשיטה ועוד שעל ידיך ניכר במשמעות היomin קודמות.

(18) ועל כן באופן שהחוליצה הינה לכבוד ולמצאה, כגון שחולץ בעבר שבת מנעליו כדי לצובן או להחליפן באחרים לכבוד שבת, דעת הגרא"ז אויערבך (הליקות שלמה בין המערבים פט"ז ס' יד) שחולץ ימיין תחילת שזהו כבודה של ימין, אמנם כשלולץ בעבר יום היכירויות או בערב תשעה באב, אף על פי שיש חולץ לשם מצווה יחולץ של שמאל תחילת, משומש חליצזה והוא מושם עינוי או אבלות וצער, וכן בכר משומש כבודה של ימיין. ולגביה חליצצת מעגלי הכהנים קודם ימיין תחילת. אכן כתוב בלחוד ארץ ישראלי (ראש השנה) שיש לחולץ של ימין תחילת. וכן שם (יום כיפור) כתוב שאגם בעבר יום כיפור יש לחולץ של ימין תחילת. וכן הורה הגרא"ח קניבסקי (דעת נוטה עמ' ס"ד) שהכהנים החוליצים געליהם קודם נשיאת כפים יחולצו של ימין תחילת.

[ביה"ל ד' לא ילבש]

ובספר ארכזות-תמימים מס' ק' לאstor, עין שט' ס' 18).

(19) ולגביה הישן ערום בכילה והוציא את ראשו מהוחצה לה וגם חוץ בין ליבו לעורה, כתוב ממשניב ללקמן (ס"י עד ס' ק' ד') שם אין הכללה בגובה עשרה טפחים היא נחשבת ככיסוי כמו בגדר, יוכל לקרוא קריית שמה.

(10) ומוי שאינו קורא את הכתוב בפיו, אלא רק בדרך הסתכלות בכל מקום, אין הגרא"ח קניבסקי (ספר זכרון ח' ב' אות כ') אם יש לחוש שימושה תלמודו, ומistik שיש להחמיר בו, וכן הוא בשווות בצל החכמה (ח' ה' ס' י').

וכותב שאינו בולט אלא שוקע, כתוב הגרא"ח קניבסקי (שם) בשם ספר נגיד ומוצה, שאינו גורם לשבחה. וכותב שאינו בולט ואיינו שוקע, אין הגרא"ח קניבסקי (שם) אם יש להחמיר בו.

(11) וכן המנגב ידיו בחולין, הביא לפקון (ס"י ק' מה) את דבריו המג'א שכותב שגד דבר זה קשה לשבחה. והסתתק הפמי"ג (שם א"א ס' ק' יז) אם דין זה נאמר רק בחולין או גם בשאר גדריו. והביא הגרא"ח קניבסקי (ספר זכרון שם>About לה' לד) מספר מגביה שהוא שותף להסתתק הפמי"ג דין זה הוא ריך במנגב ידיו לאחר נטילה, או גם בסתם מגביה ידים רטובות. והגרא"ש אלישיב הורה (קונטרס חובל ומוקט ס' יט) שדין זה הוא דוקא במנגב ידיו לאחר נטילת ידיים לאכילה, אבל בנטילה אחרת או שלא בחלוקת יש להקל.

[משנה ב' ס' ק' ז]

טוב שיטים שגוי צחי הפלבו ש ביד ימינו וילבש הימין ואחר-כך הפעמאל⁽¹⁸⁾.

(12) ובשאיתר ד' לובש בגדי כבבבג, כתוב הגרא"ח קניבסקי (קונטרס איש איתר אות ב') שישים את שני צידי המלבוש ביד ימיין של כל אדם, וגם יתיחיל ללבוש צד ימיין של כל אדם.

[משנה ב' שם]

לאסור לו שיטים בבדרו בטעם או שמנונית וכיוא בקס⁽¹⁹⁾.

(13) ואיסור זה, הובא בשם החזון איש שצדד (רינים והנוגות ח' ב' פ' ט' אות ה) שהוא דוקא בהלה.

[משנה ב' ס' ק' י]

דלאעגן קשייה מצינו שהתורה נתנה חשיבות אל הפעמאל⁽²⁰⁾.

(14) ובנעלים ללא שרוכים אלא שמרוכים אולם על ידי רוכסן או סקוטש, הורה הגרא"ח קניבסקי (דעת נוטה עמ' ס"ז) שההירוך השב כמו קירה, וכן צריך להקדים לטgor את של שמאל.

[משנה ב' שם]

ש��ושר עלייה תפלה של ירכ'.

(15) ועל כן אמרה שאינה מהויבת להניח תפילין ואף מוחים בידה שלא תניח, דעת הגרא"ז אויערבך (הליקות שלמה תפלה פ' ב' ס' י) שתנעל ותקשר אורת של ימין תחילת.

הלבות נטילת ידיים שחרית סימן ד'

המשך מעמוד 18

הגרא"ח קניבסקי (דעת נוטה עמ' ק' ב') לענן חיבור נטילת ידיים ברכמה [לדעתי הראי'ש] שהוא כישין חיצ' שעה בלילה.

ולענן שנית בזום שנחלקו הפטוסקים בשורע לפקון (ס"י מו סי' א') אם רורך לבך אחריה ברבות תורה, דעת האדר"ת (ליח' ארץ ישראל ה'ור' שיעור השינה הוא שתן נשמין), והגרא"ז אויערבך (הליקות שלמה תפלה פ' ס' א') הורה לגבי שינת קבוע בלילה, שם ישן חיצ' שעה מברך אחריה ברבות התורה.

ודעת הגרא"ח שינברג (חו"ש בתריא סי' ק'עה ס' ק' מה), שלשינות קבוע אין שיעור בזום כמה ישן אלא תלו הרבר בכוונתו, שם מתחללה היהת כוונתו לישון שנית עראי בלבד, אז אפילו אם ישן על מיטתו הרוי ושנית עראי, ואם כוונתו לישון שנית קבוע, אפילו אם לבסוף התעורר

ולענן ברכת על נטילת ידיים לאחר השינה, כתוב במשנה ב' הלן (ס' יד) שאיפיל בלילה אם ישן فهو משתון נשמין לא ברכך. ובביה"ל

(סט"ז ד' דוד) הביא מחלוקת כמה הוא שייעור שון נשמין שיש אמרורים שהוא מעת יותר מושלש דקות. וכן לבבי ברכות אלקי בלילה שון והמעביר שינה, כתוב לפקון (ס"י מו ס' ק' ב' ס' י) שם ישן בלילה שנית נשמין לכל הדעות צירך לבך אותן. והקוץ'ע (ס"י ב' ס' י) כתוב לענן נטילת ידיים לאחר השינה, שם ישן ביום שנית נשמין שהוא חיצ' שעהיטול ידיו, וכן כתוב הנקודות השלחן (ס' ב' ברה"ש ס' ק' א) שכין שפטך ברכות להקל יש לנווג כפי הדעה המומוצעת שהיא חיצ' שעה. וכן כתוב בשווות אוור לצוין (ח' ב' פ' א' תשובה ז) לגבי שינת הלילה. וכן דעת